

การจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

THE MANAGEMENT OF THE COMMUNITY PRODUCT

IN LINE WITH THE BUDDHIST WAY IN KANCHANABURI PROVINCE

พระจิตศิลป์ เหมรสี (อภิรักษ์มนตรี) * ประเสริฐ ธิลาอ **

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ ***

Phra Jitsil Hemarangi (Apilukmontri), Praseat Thilao,

Phrakhrusangkharak Kiettisak Kittipanno

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี 2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ และ 3. เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 รูป/คน ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การจัดการสินค้าชุมชนตามหลักการบริหาร 4M คือ บุคลากร การเงิน วัสดุและอุปกรณ์ และการจัดการ หัวใจหลัก คือ บุคลากรที่เข้ามาทำหน้าที่ต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นหลักสำคัญของความสำเร็จในทุกมิติของ

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University

การจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านบุคลากร ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ความร่วมมือของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นการจัดการสินค้าชุมชนถ้ามีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ก็ควรที่จะมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสินค้าชุมชน เพื่อการนำกลุ่มสินค้าชุมชนให้ขับเคลื่อนแบบองค์รวม ด้านการเงิน กลุ่มสินค้าชุมชน หรือ ธุรกิจย่อย ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละสังคมด้วยสิ่งเล็ก ๆ เหล่านั้น มีความดีงาม ความพอดี เป็นหลักแฝงอยู่ และเมื่อกลุ่มสินค้าชุมชน หรือ ธุรกิจชุมชนขนาดเล็กมีแรงขับเคลื่อนไปข้างหน้าพร้อม ๆ กันนั้น หมายถึง การพัฒนาประเทศชาติด้วยความยั่งยืน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ การผลิตสินค้าชุมชนที่คำนึงถึงการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและช่วยรักษาสภาพแวดล้อม แนวคิดนี้สอดคล้องแทรกเข้ามาอยู่ในกลยุทธ์ทางการตลาด เนื่องจากในปัจจุบันตลาดโลกให้การตอบรับกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือ ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเป็นอย่างมาก ด้านการจัดการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ว่าท้องถิ่นในเมืองหรือในชนบท จะมีบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมกันต่อ ๆ มาสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเสนอแนะสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมกว่าได้ในหลายเรื่อง ดังนั้น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์คณะอื่น จะช่วยให้การทำงานสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากว่าองค์ความรู้ในท้องถิ่นนั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงที่สืบทอดกันมา

2. วิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ ด้านบุคลากร วางคนให้ถูกกับงาน มีปัญญา ต้องมีความอดทน อดกลั้น ขยัน มีความสามัคคี ความตั้งใจในการสร้างผลประโยชน์ให้กับกลุ่มสินค้าชุมชน ด้านการเงิน ความซื่อสัตย์ ความอดทน การเสียสละและแบ่งปัน ขยันหา รู้จักรักษา รักษาสิ่งจะ ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าชุมชน และบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มสินค้าชุมชนกำหนดไว้ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ สามารถสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับสมาชิกในทีมได้ ด้านการจัดการ รู้และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชน เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในทีมให้สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ของกลุ่มสินค้าชุมชน

3. รูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านบุคลากร ตามหลักฉันทะ ได้แก่ คนที่มีจิตสาธารณะสูงทำเพื่อส่วนรวมเป็นหลักตามหลักวิริยะ ได้แก่ ความสำนึกเรื่องความถูกต้องการตอบแทนชุมชน สังคม หลักจิตตะ ได้แก่ บุคคลที่พร้อมช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม ตามหลักวิมังสา ได้แก่ บุคคลที่ทำงานละเอียดถี่ถ้วนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านการเงิน ตามหลักฉันทะ ได้แก่ จิตสำนึกในความสุจริต รู้จักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตามหลักวิริยะ ได้แก่ ออมทรัพย์เพื่อการผลิตเก็บเงินทุกเดือน ตามหลักจิตตะ ได้แก่ การเสียสละและแบ่งปันซื่อสัตย์ ตามหลักวิมังสา ได้แก่ จัดทำบัญชีด้วยความละเอียดเรียบร้อยด้าน

วัสดุและอุปกรณ์ ตามหลักฉันท์ ได้แก่ ผลิตด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตามหลักวิธียะ ได้แก่ รักษาคุณภาพสินค้าให้สม่ำเสมอ ตามหลักจิตตะ ได้แก่ กลุ่มสินค้าชุมชนต้องรู้จักใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ตามหลักวิมังสา ได้แก่ ไม่ผลิตสินค้าตามกระแส เพราะไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว และด้านการจัดการ ตามหลักฉันท์ ได้แก่ สินค้าชุมชนผลประโยชน์เพื่อมาดูแลชุมชนตามหลักวิธียะ ได้แก่ สร้างความสามัคคีในสมาชิกชุมชน ตามหลักจิตตะ ได้แก่ รู้ตนรู้ประมาณ รู้หลักการตลาด ตามหลักวิมังสา ได้แก่ สามารถประเมินประสิทธิภาพการทำงานของสินค้าชุมชนโดยเปรียบเทียบ กับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการ สินค้าชุมชน วิถีพุทธ

ABSTRACT

The research objectives are 1) to study the generality of local products management in Kanchanaburi Province. Secondly is 2) to study for potential approach to develop local products management by using Buddhist ways. and 3) is to propose a method of management the local products by using Buddhist way.

The methodology used in this research are Qualitative Research by documentary analysis cooperated with In-depth Interview from 25 key informants and focus group discussion with 9 experts.

The Research Results

1. Generality of local products management in Kanchanaburi Province can be described into 4 points/aspects which are Strength, Weakness, Problem, and Threat as below explanatory. Strengths are 1) The local products are unique in each area. 2) The variety of material, culture, folk wisdom in the area create a gorgeously modest. 3) The items can be developed to be local tourist market. Weaknesses are 1) Human resources / local workers have no production standard due to they have no use of technology to apply in their production process. 2) The producer cannot create “Product Image” for their items like “Made in Japan”. 3) There is no successor who intend to inherit the local wisdom. Threats are 1) Lacking of Unity in community. 2) Lacking of Support from people in same community. 3) People need to do farming periodically, therefore, no labor to produce the local products to the

market continuously. Opportunities are 1) Specific local products are ate from local material, local skill, local life style. 2) The products can be develop to be gift or souvenirs. 3) The products are local handmade showing local wisdom and artistic taste in the area. 4) Reacting to the local tourist policy. Local products management by implementing 4M which are Man, Money, Material and Method. The key success factor is “Man” who implement the 4M in every dimension in managing local products in Kanchanaburi Province.

2. Methodology in managing local products in Kanchanaburi Province by using Buddhist way: There are many Buddhist principles which can be applied to our day-to-day life or even high level management. With only single principle, it can be applied with management system in international range. Research has brought Dharma principle which conform to management system which consist of Human Resource (Man) match with 20 Buddhist moral codes. Money Management match with 14 Buddhist moral codes. Material Management match with 8 Buddhist moral codes. Management match with 21 Buddhist moral codes.

3. Type of managing local products by Buddhist ways by Ittibath Four (path of accomplishment, basis for success) Managing people by Chanta (Passion), for example, the high public charity mind people will have passion to so something aiming for public interest. By Viriya (Attempt), for example, the people in community can stay in their home town work and earn, no need to relocation to somewhere else. By Jitta (Dedication), for example, people will always ready to support others. By Vimangsa (Investigation), for example, people will work accurately, do the assignment as per rules/regulations. In terms of Money Management, by Chanta (Passion), they can list the reasonable price for the product with a mind of dedicating, sharing and honest. By Viriya, people will save up their earning every month. By Jitta, the people will be honest and faithful. By Vimangsa, people will do the book-keeping with neat, tidy and accurately. In terms of Material and Equipment, by Chanta, people will produce the unique local items by local wisdom. By Viriya, people will always maintain their products quality. By Jitta, production will concerned about environment. By Vimangsa, people will not follow the face-face trend as it is not endure for the product. In terms of

Management, by Chanta, it will create unity in the community. By Viriya, the business will be for social interest to the community. By Jitta, know thyself, know ones' ability, know market strategy. By Vimangsa, learning to know the future trend of the business and prepare team for going further.

Keywords: management the community product the buddhist way

1. บทนำ

การประชุมพระสังฆาธิการ ตามมติมหาเถรสมาคม ที่ 143/2546 ครั้งที่ 1/2558 ได้มีนโยบายเพื่อดำเนินงานด้านพระศาสนาให้เป็นไปอย่างมีระบบ ให้เป็นที่เจริญศรัทธาของสาธุชนและได้หารือในประเด็นและโครงการสำคัญต่าง ๆ โดยมีโครงการที่น่าสนใจ ดังนี้ ด้านการเผยแผ่มีโครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสาธารณสงเคราะห์มีโครงการศูนย์การเรียนรู้และฝึกอาชีพโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง พร้อมกันนี้ได้กำชับให้คณะสงฆ์นำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนของพระพุทธศาสนา (Sangha Manual, 2015)

ในอดีตประเทศไทยเป็นประเทศที่สงบสุขมีวิถีทางการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิปัญญาแต่ละท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคที่แตกต่างกันไป ในปัจจุบันจึงได้มีการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ การสนับสนุนโครงการจากภาครัฐจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการประกอบอาชีพสร้างงานและผลผลิตให้กับชุมชนนั้นๆอย่างยั่งยืนโดยใช้ทรัพยากรแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงมีการก่อตั้งโครงการขึ้นอย่างมาก เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวทางอันหนึ่งที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและยังยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อาศัยการผลิตและการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและจุดขายที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ช่วยสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลนั้นๆและยังเป็นการเปิดชุมทรัพย์ทางปัญญาของประชาชนซึ่งจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสืบทอดต่อไป จึงถือได้ว่าเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (Provincial Community Development Office of Kanchanaburi, 2015)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อให้ทราบถึงหลักการวิธีการและแนวทางการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี สินค้าชุมชนที่มีบริบทแตกต่างกันเพื่อป้องกันความล้มเหลวในการปฏิบัติ ผู้วิจัยต้องการเสนอรูปแบบของการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อความดำรงอยู่ของสินค้าชุมชนและพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทยสืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี

2.2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ

2.3 เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่กลุ่มผู้บริหารสินค้าชุมชน กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา กลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการสินค้าชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูป/คน เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาไว้ ดังนี้ การจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรีมุ่งศึกษากระบวนการการจัดการสินค้าชุมชน ด้วยกระบวนการพัฒนาระบบตามวิถีพุทธโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการจัดการปัจจัยสี่ (4M) คือ 1) Man คือ ด้านบุคลากร จะใช้อย่างไรถึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด 2) Money คือ ด้านการเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด 3) Materials คือ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4)

Management คือ การจัดการ คือกระบวนการจัดการควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

แนวคิดโครงการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้หลักอิทธิบาท 4

- 1) ฉันทะ ได้แก่ มีความรัก พอใจในสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ อยากให้งานนั้น บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย
- 2) วิริยะ ได้แก่ มีความเพียร มีความอาจหาญแก้อุปสรรค บากบั่นไปสู่เป้าหมาย ไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรค และความยากลำบาก
- 3) จิตตะ ได้แก่ ความมีจิตจดจ่อ หรือเอาใจใส่ มีความผูกพันอยู่กับงานนั้น ไม่แปรผันเป็นอื่น
- 4) วิมังสา ได้แก่ การไตร่ตรองทบทวน ประเมินผลการกระทำงานนั้น ๆ อย่างเสมอว่าทำอะไร ไปถึงไหน ยังเหลืองานอีกเท่าไร ตรงต่อวัตถุประสงค์หรือไม่

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่างๆ ตามขอบเขตด้านเนื้อหาและลำดับขั้นตอนการวิจัย คือ สภาพการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี (SWOT) หลักการจัดการองค์กร 4M 1) Man คือ ด้านบุคลากร 2) Money คือ ด้านการเงิน 3) Materials คือ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ 4) Management คือ ด้านการจัดการ และหลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ รูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การจัดการสินค้าชุมชนตามหลักการจัดการองค์กร 4M ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ทั้ง 4 ด้านนี้เป็นหลักสำคัญของความสำเร็จในทุกมิติของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างมาก ดังต่อไปนี้ ด้านบุคลากร ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้นความร่วมมือของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นการจัดการสินค้าชุมชนถ้ามีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ก็ควรที่จะมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสินค้าชุมชน เพื่อนำกลุ่มสินค้าชุมชนให้ขับเคลื่อนแบบองค์รวม โดยการพัฒนาบุคลากรจัดเป็นกลยุทธ์และมีมาตรการในการดำเนินการเรื่องต่างๆ เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มสินค้าชุมชน อย่างเป็นระบบในเชิงรุกตามศักยภาพของตนเอง และตามความต้องการของหน่วยงาน เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ด้านการเงิน ยุคโลกาภิวัตน์ อาจจะมีใช้ยุคที่ดีที่สุดในโลกของการพัฒนาของโลกโดยภาพรวม เพราะหากยุคนี้เป็นตัวแทนของการรวมตัวเป็นบริษัทข้ามชาติ เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มหาศาล และเป็นยุคที่ผู้ด้อยโอกาสมิได้รับความเสมอภาคตามสิทธิของตนเองแต่เพียงลักษณะเดียว

แล้ว ยุคนี้จะเป็นยุคที่ทำลายองค์กร ธุรกิจชุมชน กลุ่มสินค้าชุมชนขนาดเล็กให้สลายตัวไปได้ในไม่ช้า และส่วนเล็ก ๆ หลายส่วน เช่น สถาบันครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อม ชุมชนเล็กๆ ก็จะมีอยู่ได้ไปด้วย ซึ่งอันที่จริงในยุคนี้ต้องคำนึงถึงหน่วยย่อย ธุรกิจย่อย ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละสังคมด้วย สิ่งเล็ก ๆ เหล่านั้นมีความดีงาม ความพอดี เป็นหลักแฝงอยู่ และเมื่อธุรกิจชุมชนขนาดเล็กมีแรงขับเคลื่อนไปข้างหน้าพร้อม ๆ กัน นั้นหมายถึง การพัฒนาประเทศชาติด้วยความยั่งยืน ด้านวัสดุ และอุปกรณ์ การผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนโดยคำนึงถึงการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและช่วยรักษา สภาพแวดล้อม แนวคิดนี้สอดคล้องแทรกเข้ามาอยู่ในยุทธศาสตร์การบริหาร เนื่องจากว่าทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้นไม้ สัตว์ป่า แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา อากาศบริสุทธิ์ ฯลฯ นั้น นับวันแต่จะลดลงหากใช้ไม่ถนอม และไม่บูรณะทดแทน ปัจจุบันมีการนำพลังงานที่มีใช้สิ่งหมดเปลือง อาทิ พลังน้ำ พลังลม พลังแสงอาทิตย์ และพลังคลื่นในมหาสมุทรมาใช้มากขึ้น กลุ่มสินค้าชุมชนต้องรู้จัก ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า แนวคิดหนึ่งในเรื่องนี้ คือ 3 Re's คือ Reduce : ใช้ให้น้อยลง, Re-used : ใช้แล้วใช้อีก และ Recycle : ใช้แล้วเปลี่ยนรูปเป็นอย่างอื่นเพื่อใช้อีก ด้านการจัดการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ไม่ว่าท้องถิ่นในเมืองหรือในชนบท จะมีบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมกันต่อ ๆ มาสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเสนอแนะสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกว่าได้ในหลายเรื่อง ดังนั้น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์คณะอื่น จะช่วยให้งาน บางงานสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากว่าองค์ความรู้ในท้องถิ่นนั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงที่สืบทอดกันมา และสามารถปรับใช้ในหลายสถานการณ์ได้

4.2 วิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ พบว่า วิธีการที่เป็นหลักพุทธธรรมทาง พระพุทธศาสนามีมากมายที่จะนำมาใช้ในการจัดการองค์การโดยแม้จะยกมาเพียงหัวข้อธรรมเดียว ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับระบบการจัดการ ในด้านต่าง ๆ ในทฤษฎีสากลได้

1. ด้านบุคลากร (Man) ตามหลักฉันทะ ยอมรับในถึงกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มสินค้าชุมชน และมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการทำงานเป็นมาตรฐาน เดียวกันด้วยความเป็นธรรม ตามหลักวิริยะ แสดงออกถึงการเคารพและไม่ก้าวท้าวในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น และไม่นำทรัพย์สินของกลุ่มสินค้าชุมชนไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ตามหลักจิตตะ ความตั้งใจในการสร้างผลประโยชน์ให้กับกลุ่มสินค้าชุมชน และสามารถสอนแนวทางและหลักปฏิบัติในการทำงานบนพื้นฐานของกลุ่มสินค้าชุมชนให้กับสมาชิกในทีมได้ ตามหลักวิมังสา เป็นตัวอย่างของพนักงานในกลุ่มสินค้าชุมชน ในการใช้หลักข้อสัตย์สุจริตในการทำงานและดำเนินชีวิตให้อยู่ด้วยกันอย่างเป็นปกติสุขบนหลักความสามัคคี
2. ด้านการเงิน (Money) ตามหลักฉันทะ จิตสำนึกในความสุจริต รู้จักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนรวมทั้งสามารถจัดลำดับ ความสำคัญของงานได้ ตามหลักวิริยะ สร้างผลงานที่มีคุณภาพ ถูกต้อง และครบถ้วนตรงตาม วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามหลักจิตตะ การ

ทำงานให้ตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของกลุ่มสินค้าชุมชนช่วยสมาชิกในทีมหาวิธีการทำงาน ติดตามการทำงานเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ตามหลักวิม้งสา ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าชุมชน และบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มสินค้าชุมชนกำหนดไว้ 3. ด้านวัสดุและอุปกรณ์ (Materials) ตามหลักฉันทะ เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในส่วนของตนได้เป็น อย่างดีเพื่อส่งเสริมการบรรลุผลสำเร็จของทีม ตามหลักวิริยะ มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน และสามารถสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับสมาชิกในทีมได้ ตามหลักจิตตะ หน้าที่รับผิดชอบของทีมงาน หลายทีมที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง และที่ซับซ้อนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งสื่อสารให้แต่ละฝ่ายเข้าใจอย่างชัดเจน ตามหลักวิม้งสา สามารถสื่อสารกับผู้ร่วมทีมเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานของทีมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4. ด้านการจัดการ (Management) ตามหลักฉันทะ รู้และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชน ตอบสนองวิสัยทัศน์และภารกิจของกลุ่มสินค้าชุมชน ตามหลักวิริยะ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการทำงานของกลุ่มสินค้าชุมชน ตามหลักจิตตะ สร้างบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่มสินค้าชุมชนมีส่วนร่วมและผูกพันต่อวิสัยทัศน์ และภารกิจของกลุ่มสินค้าชุมชนตามหลักวิม้งสา สามารถประเมินประสิทธิภาพการทำงานของ กลุ่มสินค้าชุมชนโดยเปรียบเทียบ กับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

4.3 รูปการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านบุคลากรตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) ผู้นำที่เป็นธรรมชาติจะสามารถนำชุมชนได้ 2) จัดสรรให้ทำหน้าที่ตามความถนัด 3) คนที่มีจิตสาธารณะสูงทำเพื่อส่วนรวมเป็นหลัก 4) จ้างแรงงานในชุมชน ตามหลักวิริยะ ได้แก่ 1) สร้างบุคลากรใหม่ ๆ ขึ้นมาทดแทน 2) คนที่ใคร่ครวญด้วยสติ ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) บุคคลที่พร้อมช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม 2) ส่งบุคลากรอบรมเพิ่มเติมความรู้ ตามหลักวิม้งสา ได้แก่ 1) บุคคลที่ทำงานละเอียดถี่ถ้วน 2) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ 3) ยินดีกับความสำเร็จของสมาชิก และส่งเสริมให้สมาชิกมีความก้าวหน้า ด้านการเงิน ตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) ไม่เป็นหนี้จนกระບ 2) กองทุนของชุมชนจะมีความมุ่งมั่นตั้งใจมากที่สุด 3) กองทุนภาครัฐสำรองไว้สนับสนุน 4) การเสียสละและแบ่งปันซื้อสัตย์ ตามหลักวิริยะ ได้แก่ 1) ออมทรัพย์เพื่อการผลิตเก็บเงินทุกเดือนรูปแบบเหมือนสหกรณ์แต่เป็นกลุ่มของชุมชน 2) ต้องอดทนกับปัญหาอย่าคาดหวังคืนทุนเร็ว ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) เมื่อมีรายได้ต้องคืนเงินต้นเข้ากองทุนเสมอ 2) เมื่อมีกำไรนำมาต่อยอดและแบ่งปัน ตามหลักวิม้งสา ได้แก่ 1) เรียนรู้ค่าใช้จ่ายให้ครบต้นทุน ค่าแรง ค่าขนส่งค่าซ่อมบำรุงค่าบริหารในส่วนต่าง ๆ 2) จัดทำบัญชีด้วยความละเอียดเรียบร้อย 3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) วัตถุดิบต้องอยู่ในชุมชน 2) ผลิตด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ 3) ศึกษาความยั่งยืนของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ให้เพียงพอ ตามหลักวิริยะ

ได้แก่ 1) รักษาคุณภาพสินค้าให้สม่ำเสมอ 2) ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นนั้น ๆ ให้สุดความสามารถ ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) ด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องดูแลสิ่งแวดล้อม 2) คำนึงเรื่องการขาดแคลนด้านวัตถุดิบเสมอ 3) วัสดุและอุปกรณ์มองจากท้องถิ่นเป็นหลัก ตามหลักวิมังสา ได้แก่ 1) ประมาณในการใช้จ่ายทรัพยากรวัสดุและอุปกรณ์ 2) คิดค้นพัฒนาวัตถุดิบเพื่อความยั่งยืนในวิชาชีพ 3) ไม่ผลิตสินค้าตามกระแส เพราะไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว ด้านการจัดการ ตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) ใช้หลักเต็มใจทำ แะ็งใจทำตั้งใจทำ แล้วก็เข้าใจทำเป็นแรงผลักดัน 2) สร้างความสามัคคีในสมาชิกชุมชน ตามหลักวิริยะ ได้แก่ 1) ธุรกิจเพื่อสังคมผลประโยชน์มาดูแลชุมชน 2) จัดหากองทุนสำรองให้กับสมาชิกในชุมชน 3) ริเริ่มสิ่งใหม่เพื่อความเป็นผู้นำตลาด ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) ธุรกิจเพื่อสังคม คือ ชุมชนได้ประโยชน์ได้ดูแลกัน ได้เกิดความรักความสามัคคีกัน 2) สร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกด้าน 3) รู้ตน รู้ประมาณ รู้หลักการตลาด ตามหลักวิมังสา ได้แก่ 1) ปัจจุบันการตลาดแบบดิจิทัลมีความเติบโตเป็นอย่างมาก 2) มองการตลาดล่วงหน้าว่าจะไปในแนวทางใด 3) สร้างบุคลากรเตรียมไว้รองรับทิศทางการตลาด

5. การอภิปรายผลการวิจัย

5.1 สภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สามารถสร้างคุณค่าด้วยงานฝีมือความพิถีพิถันของภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อความยั่งยืนและการพึ่งพาตนเองด้วยเรื่องราวตำนานรากทางวัฒนธรรมสนองตลาดการท่องเที่ยว มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Allan, Barbara. & Lenwis, Dina. (1981) ได้วิจัยเรื่อง “ผลการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน โดยใช้กรณีศึกษาการเรียนรู้จากสภาพจริงและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 4 ปี ผลการวิจัย พบว่า การเรียนรู้ของบุคคล เกิดจากการปฏิบัติจริง และการประกอบอาชีพ ที่สามารถนำไปสู่ความชำนาญการได้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากสภาพจริงใหม่ ๆ ในชุมชน จะทำให้สมาชิกในชุมชนมีการพัฒนาอาชีพ และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดนวัตกรรมในการเรียนรู้และดำรงชีวิต

5.2 วิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลักธรรมะของพระพุทธเจ้าเปรียบเสมือนใบไม้ในป่าใหญ่ หยิบใบไม้มากำมือเดียวก็เพียงพอแล้วสำหรับใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต หลักในการพิจารณาเลือกคำสอนพุทธศาสนาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suyada Soonthornsaratoon (2009) ได้วิจัยเรื่อง

“รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็ก และเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ วัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนเริ่มตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบการ ดำเนินการให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผล

5.3 รูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า บุคลากร ตั้งแต่ผู้บริหารกลุ่มสินค้าชุมชนลงมาถึงผู้ได้ปกครองสมาชิกในกลุ่มสินค้าชุมชนนั้นมีความสำคัญเป็น อย่างมากว่าจะต้องประพุดิตนอย่างไรถึงให้หน้าที่การงานนั้นสำเร็จได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Shan Takawicharna (2007) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ” ผลการวิจัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ มีองค์ประกอบการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาระดับบุคคล ระดับ กลุ่มและการพัฒนาในระดับองค์การ เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพุทธมี ปฏิสัมพันธ์กับบริบทจึงทำให้องค์การที่เป็นระบบใหญ่ต้องมีเป้าหมายขององค์การที่เศรษฐกิจแบบ พอเพียงมีพุทธเศรษฐศาสตร์เป็นแนวทางของระบบเศรษฐกิจ มีกระบวนการทัศน์การพัฒนาที่ ประกอบด้วยกระบวนการทัศน์การพัฒนาเพื่อผลงาน กระบวนการทัศน์การพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ กระบวน ทัศน์การพัฒนาโลกียธรรม และกระบวนการทัศน์การพัฒนาระดับโลกุตระธรรม การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในระดับบุคคล และระดับองค์การจะมีตัวแบบในการพัฒนา ซึ่งสามารถใช้เป็นกระบวนการใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธได้ด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กระทรวงมหาดไทยควรมีนโยบายในการสนับสนุนชุมชน ด้านการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเชิงวิถีชีวิตด้านประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการสนับสนุนกลุ่มสินค้า ชุมชนทั้งกลุ่มที่ผลิตสินค้าชุมชน และด้านการบริการ เพื่อความยั่งยืนของชุมชนสู่การพัฒนา ประเทศชาติสืบต่อไป

2) คณะสงฆ์ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกวัดพัฒนาศักยภาพด้านสาธารณสงเคราะห์ เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้กลับมามีความสามัคคีและความเข้มแข็งดังเดิม

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจสินค้าชุมชนให้มีความชัดเจน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2) การผลิตสินค้าชุมชนควรมีความมั่นคงทางด้านเอกลักษณ์ และแสดงวิถีชีวิตของชุมชนถ่ายทอดลงสู่ผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของสินค้าทางการตลาด

References

- Allan, Barbara. & Lenwis, Dina. (2006) *The Impact of Membership of a Virtual Community on Individual Learning Careers and Professional Identity*. British Journal of Education Technology,
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1992) *Pali Tripitaka. The Rules Reflect Mahachula Tepic*. 2500. Bangkok: Chulalongkorn University Printing College.
- Provincial Community Development Office of Kanchanaburi. (2015). *OTOP Report 2015* (Report). Kanchanaburi: Community Development Department.
- Sangha National Office of Buddhist. (2015). *Sangha Manual*. Bangkok: National Office of Buddhist.
- Shan Takawicharna. (2007). Buddhist Human Resources Development. Public Administration. Ramkhamhaeng University.
- Suyada Soonthornsaratoon. (2009). A Cooperation Model of Hoem, Monastery School and Community for Building Cultural Immunity Children and Young People in the Perimeter of Bangkok Methropolis Cultural Immunity Promotion in the Suburban Bangkok Metropolis. Faculty of Cultural Science. Mahasarakham University.